

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 6ta

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

consensu cernitur & alia quoque scriptura dei opera
ita fuerit ut liberatio populi israelitici de Aegyptu
to Incarnatio Mortis & Resurrectio Christi etc. Ad antequam
habet SS. patrum veterumque astrologorum quae per se sola
re notum a principibus orientis auspicabantur audivit
nos: quae nunc ad anni tempus pulveris in me gravatim
et propagandi rerum apertissimum est. Deum autem per se
Ita opera. Adde quod ipsa mundi consensio quae est
certum in dictis est illi tunc in corpore. Sed per ipsum
singulis sententiae sunt et quaedam quasi traditio angli
per se in tunc in solibus coram nemet antequam
per se et quibus est et poeta latinus et doctus Georgianus

Habebat alios in nascendi origine mundi
Illiusque diebus alius laborare tenorem
Crediderim: Verum illud erat verum magnum agebat
Oribis & Gybernis parcebat flakibus Sui.

Utrum Mundus potuerit esse
ab Aeterno.

Quaestio 6ta

Licet apud eos qui fidei christiana lumine illustrati sunt
certis spectet ab aeterno mundum non fuisse disputant in
gra per se et theologos qui sunt. Verum ab aeterno
sui potest mundus esse ab aeterno potuerit. Cuius ratio
mundi.

mundi pres nana sint qui pr ante ea mundi ab al
 no e potuit q ad ab an in im q ad aliquas pres
 qual d quo illa sint. praerea in qm potuit
 res aliq creata ee ab alio spie qm vntate
 res potuit se coexistere deo ita ut nq fuerit
 Vera dte deo e d talis creatura n est. Neq in
 qm ubi aliq creatura ita potuit deo coex
 istere ab alio ut n fuerit a deo p dnta hoc
 a asserere insana e ut ait p. caetero d August.
 Nam se nq mlicat ut aliq pter deo n sit
 effectus alteri. Et qm et hie n de successione
 se de nstantanea rei p dntione q fiat ex nullo
 p iacente pto; na q successione p dnti posterio
 e hie sua ca p dnti sunt e id q p dnti
 ex naa. His pmissis quatuor se de p p p p p
 q sine sentia q b abbi pta se scoli q in 2do sent.
 dist 1a q 3. vna q p hie ptem pblematicae de se
 dit. 1a opinio teag extrema affirmat potuisse
 mundu ab alio p dnti q ad ab sua ptes su
 ulla q 2ty exceptio ne ita Gregorius Niniense in 2do sent q 3
 2da. Gabriel id de d atq p hie rorales q credit m p i
 ta ubi p se dari.
 2da opinio e systema negat mundu quoad ulla oio p hie 2da
 potuisse ab alio ee ita tol 8 p hie q 2. d atq ror pauer

quatuor p p p p p
 de p p p p p

7 ha.
 7 dia opinio eaq; media a seent potuisse nudy ab a pro
 p dnu q ad aliquat suab ptes n q ad oes ita se. ut oes
 res q hnt ee pmanes ut calu' ee deo de. potuerit ee
 ab a pro n int ulla ex illis q hnt ee puefrim' ut
 moty & spg ita durandy n edo sent. dist. 1. q 2 & 3.
 Opino ita & ipsa q uq; media tuer potuisse nudy
 ab a pro p dnu quoad oes eat res cu' quam a pro du
 rooe n sit qm' ntu' alig n finim' alia ita d' t' son
 (a pte q 4 b. art. 2. & Senfix. 12. Metaph. q 31. d. 1. q
 feru' q d' t' sona' sequu' r' Res aut cu' uq; a pro
 durand' qm' ntu' sit n finim' alia n udr ee qm'
 pmao humana cu' serie q adag & puefrim' pnt ren
 e n hoc uniuerso huc. x. aduista necesse admittenda
 eet alia n finim' multatudo aia ntu' sigdem quot
 pntent oes qm' ntu' tot pntent aia sine se oes
 pmanet & pabile q a imortales.

Nostria scitia
 Conclio p
 e

Nos qe qd' sai de re pntendu' sit aliquot qm' p' oib' d' u' r' i' n' g.
 Conclio p a res puefrim' a uq; m' ita moty & spg non
 potuerit ee ab a pro p' q a oib' moty ut e' finim' ut
 n finim' iterny ut redy ut uulamb' nullo dom' pnt
 ee ab a pro q uq; res alia puefrim' potuerit ee
 ab a pro cu' ommi' eadem sit uo p' p' n' o' r' g' p' i'
 ty no potuerit ab a pro ee claru' e' q a uante
 pte assignat aliqd' ab a pro ee & solim' udo p' spg

finem ducere quod de eo finitum tempus principio finitum
 dicitur et non de principio excludit. De motu recto
 et dem ostendit quod aliquod est in reflectione alio in
 reflectione; De priori eadem est ratio quod motu cir-
 culari de quo paulo post: Posterioris non potest ab alio
 esse patet ex manifesta gradatione sequente quod sequi
 non motu aliquo rectum esse finitum et non esse finitum
 et mobile ab alio recta linea motu loci ab
 gub. Primum v.g. fuerit germania quod sit motu
 iste finitum ut infinitum quod finitum sit est clarum quod ter-
 minum accipit quod primum germania finitum
 gub: quod nihilominus sit infinitum non minus est evidens
 quod mobile ab alio gradatum est quod primum et motu
 durabit quod infinita durare. sequitur et duo mobilia
 quod in altero duplo velocius movetur altero quod eodem se-
 mihis in finitum: quod tardum si ab alio motu est quod
 illi terminus appropinquat in finitum spatium quod fieri solet dicit
 primum: quod in altero duplo velocius dupla quod quod portio
 et tardum superat in finitum spatium idem tardum post se
 reliquit. praterea si ex almitate alio ab oriente
 alio ab occidente movetur nulla maior est ratio cur
 eodem quod post mille annos sibi occurrat et cur hic
 potius quod ibi sine pari sine in pari velocitate fe-
 rantur: quod nulla ratio ut loci ut tempus per diffinita

NB

mediū foret nec una magis minuscū distaret ab
 una pte infinita duratio ut spatij infiniti quam
 ab alia: & moty recty sū reflectio n̄ potuit eē
 ab aetno. Quod aut moty circulari ab aetno eē
 nō potuit sic p̄t̄r Vbi cūq; dicitur p̄t̄r ultimum ubi lo
 cum n̄ h̄t infinitas s; in circularib; calū necesse ē duci
 sam & ultimum q̄ et necesse ē oēs eē finitas ac p̄t̄r
 ab aetno n̄ ex ipse p̄t̄r Minor. Ultima dicitur
 tum eē s; ut ja dicitur q̄ si ja n̄ daret s; ante quā
 habet alia finisset sequer̄ et ante oēs collectioes p̄t̄r
 tab aliquam finisse q̄ impossibile est unū sic oēs p̄t̄r
 & n̄ oēs finitas finissent sequē p̄t̄r q̄ n̄ finit
 in tota collectioe quā n̄ oēs dicitur finitas p̄t̄r
 p̄t̄r ad oē q̄ sequer̄ iam in semip̄t̄r nō ante
 h̄t dicitur diem infinitos dies & infinitas noctes
 eē transactas s; sequens ē impossibile q̄ & p̄t̄r.
 Minor sic p̄t̄r Si ex illa nocte ac diebus multi
 tudine finiat nūm infinitorum dierum p̄t̄r
 infinitarū noctū multitudinē accipiat sicut colle
 ctionē utraq; erit infinita q̄ stabit infinite p̄t̄r
 aequalit̄r h̄t 3tia & n̄ coincidet int̄ se. Atq; si
 t̄p̄e infinito aliud t̄p̄e infinitū abijiciat emerget
 t̄p̄e utriusq; infinitū q̄ t̄p̄e q̄ ex dierum noctūq;
 multitudinē coalescet utriusq; t̄p̄e utriusq; erit
 oēs quā utriusq; posteriois p̄t̄r erit infinitum.
 Confirmat Argm̄ q̄ sicut p̄t̄r dicitur in infinitū

Stenae uerq; orientem addeuere altera uerq; occiden
 tem infimie & duula whing. - tam uerq; orientem
 qua' uerq; occidentem infimie a rect ita et infimie
 sunt exsensio emergeret si tpo unum infimie atheni
 fith infimie aduigeret. & si calu' ab atno
 motu fuisset eand' dubie scitis circumuolutioib; po
 tisset a deo creari Angeli & ea' mox in finiti
 Angeli a deo f' d' uili existeret. & si uult ardui infi
 nita multitudinis existeret n' possit & ita et sic
 in nulla uia pt ut calu' ab atno moueak.
 Contra eand' gl'usam ita licet arguatur si calum
 & itigra ab atno fuisset ut calu' ab itigra mo
 uerit ut gesseret si moueret ia' motu et ab at
 no si gesseret in g'et nihil aliud sit qua' priuatio
 motu alicui rei ad motu' n' g'et quib; negat g'et
 oia' quib; ab atno g'et ita & ab atno g'et mo,
 ueri f'ferim in itigra ad mouendu' famulas atno
 de suppetat. & de calu' t' negatio ^{fehruum} priuatio ^{Solutio}
 non priuatio e. quib; ad motu' atno f'ferim
 dum aptitudinē n' habet f' g'et q' aptitudo ^{obstante alia}
 ad motu' sit affectu' uerq; exis' uerq; g'et g'et
 n' desiderata fuerit uerq; qua' mobile illud ad
 acti' eadui f'ferim mobile illud atno moueri cetera
 du' e. & si t' d' uili uerq; acti' uerq; motu' conu
 tant q' addeuere. Licet aptitudo ad motu' g'et ^{Solutio.}
 at calu' ab atno n' n' ei quomine ut ex aptitudo

Culuo

Solutio

obstante alia

Solutio.

mūdi nā si res sint incorruptibiles a' in p'ntia
mūdi nā & nāte ad n' eē de p'ntia utiq' nō
eē de illam' rōe ut aliq' n' fuerint. Si autē
sint corruptibiles et utiq' p' ab aliq' ab a' p'ro
neg' n' eē de rōe rei corruptibilit' ut aliq' n' sit
p' ut p'nt n' eē p' p'ntiam p'ntia q' n' p'ntia sit
ad nō esse; n' n' p'ntia ad nō eē p' p'ntia n' eē oppo
nit' actuali existētia. Atq' hinc patet n' repugnat
corruptibili rei ut infinita durare daret quoniam
ut dicitur e' n' repugnat ei existētia p' licet p'
q' e' p'ntia nō eē. Corrupti t' ab a' p'ro non
p'nt em' res corruptibiles. nā an quicq' p'nt
n' q' talis aliq' res corruptere p'nt in a' p'ntia
durat' infinita a' p'ntia anteriori q' sit ut existētia
ut applicat' supra p'ntia eēt ab a' p'ro n' sit
aliq' p'ntia nō duraret supra infinita
durat' an sui e' p'ntia nō p'ntia ignōm
eā agere nisi p'ntia infinita durat' a' p'ntia ante
rōe. Cā hinc rei e' q' q' p'ntia p'ntia corrupti
p'ntia nō corrupti de p'ntia n' p'ntia in a' p'ntia
e' ut si res q' corrupti ab a' p'ro fuit p'ntia illud
n' q' corrupti ab a' p'na durat' antecedat
aliat' res illa n' erit a' p'na; imo nulla q' res
ab a' p'ro corrupti ut' p'ntia corruptio n' p'ntia

si scripto necesse videtur et illa corruptio in aliquo in
ti ipse gignat. Quod autem possibilitas ea neque ex
parte modi ostendat quo res a Deo & dicitur in se colli
gatur quod minime impossibile videatur ut Deo ex nihilo
quod dicitur ab aeterno in rem ex nihilo creari non sit
quod dicitur ea postquam a fuerit.

Ex dictis inferri potest quod non potuisse ab aeterno esse
eo non quod eam fieri arbitratum est: esse namque
eo pacto rerum generatio aeterna fecit, ut nulli
nulli scilicet corruptibilem rem per creationem, si omnia
& generatio dicitur ab aeterno fieri potest. Quod si dicitur quod
fieri nullo modo potest: nam si alia per se dicitur ab
funda certe per se dicitur aeternam per se solam causam
videtur quod dicitur non potuerunt nisi per aliquam causam
scilicet ut equum vel & equam leonem & leonem
deus crearet per se dicitur nec supra caetera nec
caetera causa dicitur nisi ad eorum aeternam
per se dicitur nisi mare feminam per se dicitur.
At quod fieri per se dicitur unum vel leonem quem
aliquis aeternam dicitur & a quo caeteri per se dicitur non
potuerunt remanere ut videtur ipsi per se dicitur cogni
tione tunc obscurum esse per se dicitur cum nihil apud
illum frequenter in hoc genere quod in nulla scilicet
corruptibilem per se dicitur fuerit aliquis scilicet
& dicitur quod alterius corruptio non antecesserit

quod dicitur ex dictis.

Nota.

ubi in ^{no} p^odam n^ostati p^o dicitur in p^o dicitur inquit s^ore
 e^o q^o si in aliq^o n^ostati p^o dicitur n^o p^o nec ab aliis
 h^o esse. R^o dicitur enim aliq^o t^o p^o dicitur hanc uoc^o *Religionis*
 p^o dicitur a^o p^ognare in h^ore aliqua s^ore n^ostati n^ostati
 media n^o p^o dicitur d^o p^o dicitur s^o t^o p^ognari. h^ore q^oer
 in n^o h^ore esse a^o se s^o h^ore esse a^o d^o d^o p^o dicitur;
 s^o q^o in rebus nobis nobis q^o nec Et e^o ab aliis
 ab illo p^o dicitur cernitur ideo s^o et uoc^o uoc^o uoc^o in
 rebus aliis; quia et in s^o dicitur t^o ut p^ognari h^ore
 t^o dicitur n^o rei ad alia tang^o ad principia a^o
 q^o e^o esse illig^o. 2° obicit si creatura e^o *Statis ubi*
 ab aliis n^o differet in ea creat^o d^o p^ognari id
 sequitur e^o aliis d^o d^o p^o dicitur Minor h^o q^o
 e^o alia d^o creat^o p^o p^ognari. tam q^o p^ognari
 agens e^o efficiens ca^o e^o q^o p^o dicitur n^o h^o ca^o
 p^ognari d^o ubi d^o d^o p^ognari. s^o d^o p^ognari
 res d^o d^o p^ognari, q^o d^o p^ognari a^o p^ognari d^o p^ognari *Solus*
 n^o creat^o d^o p^ognari in rebus d^o p^ognari n^o p^ognari
 p^ognari manifeste apparet. d^o n^o creat^o qua
 tang^o res n^o p^ognari e^o p^ognari accepto aliqua
 s^o p^ognari d^o p^ognari a^o d^o p^ognari; aliq^o t^o n^o p^ognari
 et in e^o n^o p^ognari creatura s^o d^o p^ognari cogitac^o

designari ac notari potest: Si enim Angelus videtur
 ab aliis dicere quod dicitur a Deo quod est ab ipso
 suum esse; dicere idem quod gubernatur a Deo
 quod est illius esse et pariter et determinatum per
 virtutes. Obiicitur 3° textus in 12 Metaphysice
 16. id est in distinctionibus ponitur inter formam et efficientem
 causam quod forma est in loco cuius est forma effi-
 cientis aut est in suo effectu. Sed de hoc per
 nare forma ea ratione quod forma est actu videtur in
 formam ipsam esse in se ipsa cuius forma est at-
 que efficiens ut efficiens et repugnantia sunt
 effectum; licet enim repugnantia efficiens causam
 ea quod sunt sunt in suis effectibus plurimum
 in alia parte repugnantia quod sunt antequam
 effecta id quod satis ibi erat posito ad formam ad
 efficientem causam distinguendum. Sed de hoc textus
 in loco in hoc causam efficientem et antequam effi-
 ciam sed causam non videtur et causam efficientem quod non
 aliquid efficiunt; sed in prioribus esse videtur et non movens
 presupponit motum motus et effectum quod non movens et dicitur
 aut motus sit in parte quod videtur et causam movens quod pri-
 oris esse effectum quod movens et dicitur. Sed de hoc textus
 loco illo in se genere velle forma est in se ipsa.

Obiicitur 3°

Solutio

Obiicitur 3°

Solutio 3°

eade q' dicitur q' dicitur q' copositi dicitur; caet n' mo.
 uetes ante ortas existere n' q' dicitur ea q' dicitur qua
 copositi ab istis dicitur aliq' q' dicitur scilicet q'
 e' impossibile. Obijit 4to In sempiterno i' differunt e'
 q' p'oe ut h'c Actus 6 p'p'f. c. + lex 32. q' si q' ab a'no
 ee' potuit ab a'no q'q' fuit: h' nihil ab a'no fuit. q'
 & ab a'no q'q' ee' potuit p'p'f. ex eo q' deo creare
 ab a'no quidpiam potuerit, n' seq' illud ab a'no no
 alium ee' in' deo n' ex natura sua h' libere agat
 ad p'ntiam? n' illud respondet uerum sensu ee' hunc:
 In q' ab a'no sit id est de existitio de potuit existere;
 n' n' p'p'f. potuit ee' deinde fuit aliq' ab a'no non
 existit. Obijit 3to si q' ab a'no fisset creat'
 sit fieret & factu' eet aliq' p'p'f. n' eet qua' eet.
 h' ea q' simul fuit & effecta ita nometo fuit
 usq' sua duratio n' h'c h' nihil q' creat' ab
 a'no ee' potuit. h' de h' dicit. Min: q' simul fuit &
 facta ita nometo fuit factu' de p'p'f. negatur.
 q' cali et n' n' a'no creati dat q' eng ab illa
 p'p'f. accipiunt ee' e' n' h'lo effi n' nom' ut d'
 August. sup' gene' ad litera' docet ab +. c. 12.
 nec in' nometo solu' t'p'us ^{creati} memeto h' toto t'p'us
 q' q' fuit de n' p'p'f. eig n' factu' q' ita fuit de fa
 cta ita fuit nometo t'p'us n' q'libet momento

Obijit 4to

Solutio

Obijit 3to

Solutio

tempus accipit totum suum esse geodit; hinc enim,
me colligi debet aliquid instans ante certam ulla tempus
prem esse dandam in q' res ab eterno creata sunt
esse potuerunt. Et sic sequitur. Si deus aliquid ab eterno
creasset necesse est q' liberit illud creasset q' sequens
est impossibile. Maior est si deus se illud potuisset n'
creare ut potuisset an ut post ut deus crearet. No
ante q' an crearetur ab eterno nulla pot' esse duratio: no
post q' ad p'teritum reuocandi nulla dat pot' neg
no et dum crearet q' tunc res creata cum est, cre
ant q' e' necesse est: q' si libere creasset deus
si ab eterno creasset. Et sic per eadem Maior q'
ut ea duratio in q' deus potuisset n' creare est
admitat ipsa ut respondet vera duratio dimissi
li ut ut respodet in dimissibili, no ut respodet
indivisi q' ut sic. Dicitur q' admitat in huius no ut
divisa: q' ut ea est finita ut infinita n' finita
tu q' dicitur principiu' atq' ita admitat in huius
habere; tu et q' in pte dimidia q' e' necesse
nos n' potuisset n' creare cu' in priori pte iam
creasset de ad p'teritum n' sit potia: nec tenet
infinita q' in q'libet posteriori eiq' duratio pte
n' potuisset n' creare q' d' d' in alio priori ca
creasset q' si q' ab eterno deus produxisset

necesse est libere dicitur. Sed de hoc potius deum non esse
 ore deo creatat ad id quod obijcietur dicendum id quod
 est quodammodo necesse esse non sicut se ex hoc potius
 quatenus nimirum supponitur esse quod necessitas non est abso-
 luta sine consequentibus ut loquitur se elega tunc.
 Ad alterum respondet in primis ea durasem esse
 adnitente in se spectatam non uti dicit aut illi ma-
 xime tempore durasem respondet: etenim in ipso in-
 dividuo adnitente puncto quod deus eam creasset
 potuisset non creare quicquam & nec in instanti tempore
 quod quodammodo voluisset sicut nolle prout se placeat
 non quidem in sensu composito & si ponamus nos iam
 nolle se in sensu diuiso & spectata voluntate
 facta se. > obijciatur si quod ab alio potuisset crea-
 ri ab alio quod potuisset annihilari quod sequitur est absurdum
 deo quod per Maior quia inter eadem esse non videtur
 non creatio ita & annihilatione videtur cogit in finem.
 Accedit hinc tandem auctoritas SS. patrum & graecorum.
 in se latinorum quod graecorum Averroem asserentes
 Verbum diuini esse creaturam hoc non philosophabantur
 Nulla creatura est coeterna suo creatori at ex sacris
 literis certissime constat verbum esse coeternum deo quod
 non est creatura quod Augustinus parum rotundus dicit

Responso 278.

Solutio 278.

Solutio 279.

279.

279.

olano

unde et si creatura deo coaeterna esse potest. Sed
non eadem esse rem creatio et annihilationis. Et
non impossibile est ut aliquid in nihilum redigatur, quod prius esse
non habuerit: ex quo sequitur si quod ab eterno annihilatum
fuisse, illud ante omnem eternitatem esse subsistere, ita
fuisse ab eterno in nihilum redactum & non fuisse. Ad 55.

Secundum
13. quodammodo

patitur immutabilitatem quae attrahit. Et de hoc per illos philosophos
creaturae eo modo ut vere ac recte facta est a deo
non autem ut ab eo fieri absolute potuit; & quoniam tunc
nemo facerem litterarum, quod omnia creaturas deo
esse factas ideo tradi debent eam creatio et fieri, quod facti
creatio non est seu creatura de novo facta non
dari potest. Hinc de Augustinus in libro de Felicitate
Africanus: Creatura est nihil ex eo quod a deo est ut aliis
non fuit corruptibilis, eo quod in se est dependentis
Dei voluntate facta. Nihilominus tamen idem
55. patet ex suppositione ab Avicenna gestis de usurpata
recte concludunt creatura esse non posse ab aeterno, pone
bat. Avicenna creatura est id quod prius non erat de per
voluntate dei ex quo esse inducitur ad esse. Et ad
respondet. Porro Soterius permittenda est quod per
et deos sapienter adducit Gregorius et valentia tempo
coment. Theologiae disputat. 2. q. 3. punto 2do. si ut per
in hac questione pendamus immutabilitatem 55. Patitur
absolute

Nota tamen

279.
absolute nqt sentiendū e' mundum q' ad nullā oīo rem
atq' adeo nullā creaturā potuisse eē ab aet'no ac p'ori,
de ex'finiendū eē sūm' impossibilitatis subē aliquam
rōem licet ea nomīn' satis comperta videatur

Utrum 19 Motor sit Imobilis
idemq' Unus

Questio 7^a.

De Motore 19° p'ter e' disputandi nō ac met'odog
natis d' sup'natū; Haec t'heologica facultatis e' ^{Disputatio 19^a}
illa p'tica q' nūq' e' 2° p'ter: etenim ep'ula p'mi mo
tūis cogitō a Metaphysico petenda e' in unig' 12mo
libro p'ter d' p'p' nāa atq' utriusq' nobilitati
nūq' p'ter. Ad n' p'ter aut utrum in hoc quo
p'ter illa solummodo d' motore 19° cogitō p'ter
1° p'ter hōi p'ter: quāvis n' p'ter p'ter hōi sa
en' p'ter p'ter n' p'ter hōi p'ter. Porro
quing' p'ter q' in hoc lib. 8°. De 19° Motore disputando ^{Quing' disputant}
attigit d' p'ter p'ter nūq' q' sit imobilis p'ter
nūq' n' p'ter, adeoq' n' d' n' p'ter. De 19° d' 3° agens
in hac q' p'ter d' reliq's n' Sequenti.
Ep'ter 19^a conclusio p'ter Motor oīo e' imobilis. Conclu' 19^a
p'ter hac n' n' p'ter nūq' p'ter nūq' apud p'ter